अलिल् पु० ऋ—इलच् रस्य लः । वेदान्तप्रसिद्धे गगनचारिणि पङ्क्तिभेदे—अलिलः पक्षिणः पुत्रो गगनाद्याति भूतलम् । स्वबोधाभावतः, स स्वबोधे यात्यम्बरं पुनः" । वेदा० वा० । अलिन इति पाठस्तु सम्यक् ।

अलिवल्लभ पु० ६त० । १फलेरुहावृक्षे २पाटलौ ।

अलिवाहिनी स्त्री अलिं वाहयति गन्धेन वह—णिच-णिनि ङीप् । कोङ्कणदेशप्रसिद्धे कवकावृक्षे ।

अलीक न० अल—ईकन् १अप्रिये, २ललाटे, च । अलति गच्छत्यधोऽनेन । ३असत्ये । मिथ्याकथने हि नरकपातः । तत्र अप्रिये "नरोऽप्यालीकनिर्बन्धः समानि ब्रह्महत्यया" मनुः "तद्यथा स महाराजो नालीकमधिगच्छति" रामा० । विशेषेण अलीकम् व्यलीकम् अत्यन्ताप्रिये "व्यलीकनिश्वासमिवोत्ससर्ज" कुमा० । अलीकमस्त्यस्य सुखा० इनि न ठन् । अलीको तद्वति त्रि० स्त्रियां ङीप् । अलीके भवः दिगा० यत् अलीक्यः । मिथ्याभूतभवे त्रि० ।

अलीकमत्स्य पु० "माषपिष्टिकयालिङ्ग्य नागवल्लीदलैर्महत्" तत्तु संस्वेदयेद्युक्त्या स्थाल्यामङ्गारकोपरि । ततोनिष्काशितं खण्ड्यं तिलतैलेन भर्जयेत् । अलीकमत्स्य-उक्तोऽयं प्रकारः पाकपण्डितैः । तं वृन्ताकं भटित्रेण वास्तूकेन च भक्षयेत्" राजनि० उक्ते पिष्टकभेदे ।

अलु स्त्री अल—उन् । क्षुद्रकलस्याम् ।

अलुक्समास पु० नास्ति विभक्तेः लुक्—यत्र । विभक्तेर्लुक्शून्ये समासे यथा मनसिजः सरसिजमित्यादि ।

अलुब्ध त्रि० न लुब्धः । निर्लोभे लोभशून्ये ।

अलूक्ष त्रि० न रूक्षः वेदे रस्य लः । रूक्षभिन्ने चिक्कणे "अलूक्षाधर्म्मकायाः" तैत्ति० उ० ।

अलेपक त्रि० नास्ति लेपः संबन्धोयस्य वा कप । निस्सम्बन्धे परात्मनि पु० । लिप—ण्वुल् न०त० । लेपकभिन्ने त्रि० ।

अलोक पु० न लोक्यते लोक—कर्म्मणि घञ् । अस्मदादिभिरदृश्ये १पातालादौ २अदृश्यमात्रे त्रि० "लोकालोकइवाचलः" रघुः । लोकालोकशब्दे विवृतिः । ३लोकशून्ये निर्ज्जने त्रि० ३लोकशून्ये रहसि च न० "रक्ष सर्व्वानिमान् लोकान् नालोकं कर्त्तुमर्हसि" रा० । लोकस्याभावः अभावे अव्ययी० । ४लोकाभावे अव्य० । नास्ति लोकोभोग्यलोको यस्य । ५अकृतपुण्ये त्रि० ६ऋत्विगादौ ७अलोका ऋत्विजः शत० ब्रा० तेषां दक्षिणाग्रहणेन पुण्यभगित्वाभावात् च भोग्यलोकशून्यत्वम् । ७इष्टकाभेदे स्त्री अलोका इष्टका उपदधाति" । लोकते कर्तरि अच् । ८दर्शकभिन्ने ।

अलोक्य त्रि० लोकाय स्वर्गादिलोकप्राप्तये हितः तत्र साधु वा यत् न०न० । स्वर्गादिलोकासाधने । "यदलोक्यामग्निचित्याहुरथ किमचैषीरिति "सहोवाच किं नु लोक्यं किमलोक्यम् लोक्या शतायुतेत्येवाहुस्तद्ध पुरायुषः स्वःकामी न प्रेयादलोक्यं हि तत्" शत० ब्रा० "ययास्यो द्विजते वाचा नालोक्यां तामुदीरयेत्" मनुः ।

अलोभ पु० लोभः धनादिष्वतितृष्णा अभावे न०त० । धनादिष्वतितृष्णाभावे । लोभोहि सत्यास्तेयापरिग्रहविरोधी १सति हि लोभे सत्यादयो लुप्यन्ते । 'लोभस्य पुरतः केऽमी सत्यास्तेयापरिग्रहाः" प्रबो० च० । "लोभात् सद्यः प्रणश्यन्ति सत्यास्तेयापरिग्रहाः" पुरा० अतएव "लोभस्य यमादिप्रतिपक्षत्वं पातञ्जले उक्तम् "वितर्कबाधने प्रतिपक्षभावनम्" एतेषां यमनियमादीनां वितर्कैः हिंसादिसंकल्पैः "हनिष्याम्येवम्" "अनृतं वक्ष्यामि" "परस्वमादास्ये" इत्येवंरूपैः बाधने प्राप्ते सति यमपरः ब्राह्मणः प्रतिपक्षभावनं कुर्य्यादित्यर्थः ।

अलोभिन् त्रि० अलोभोस्त्यस्य इनि लोभोऽनुपदं व्याख्यातः । तच्छून्ये "अलोभी स्यात् प्रजावित्ते गृह्णीयात् सम्मितं करम्" भा० शा० प० ।

अलोल त्रि० न लोलः । १अचञ्चले २वितृष्णे च ।

अलोलुप त्रि० न०त० । लोभनीयद्रव्यस्येन्द्रियसन्निधानेऽपि अविक्रिये लोभशून्ये पुरुषे ।

अलोह पु० पाणिन्युक्ते नड़ादिगणीये ऋषिभेदे । गोत्रापत्ये नड़ा० फक् आलोहायनः । तस्य गोत्रापत्ये पु० स्त्री० ।

अलोहित न०त० । १लोहितभिन्ने रक्तताशून्ये । नास्ति लोहितं यस्मात् । २रक्तपद्मे रत्नमाला ।

अलौकिक त्रि० लोके विदितः ठक् न०त० । लोकेषु अविदिते स्त्रियां ङीप् । "अधिहरि हरि ङि इत्यलौकिकं विग्रहवाक्यम्" सि० कौ० । इन्द्रियादिलौकिकसन्निकर्षाभावेऽपि २सामान्यलक्षणाद्यधीने प्रत्यक्षे न० इति नैयायिकाः तथाहि प्रत्यक्षं द्विविधं लौकिकमलौकिकञ्च । आद्यं चक्षुरादिजन्यमन्त्यं तदजन्यम् । तत्र सामान्यलक्षणादिसन्निकर्षजन्यमलौकिकम् ते च सन्निकर्षा अनुपदं वक्ष्यन्ते ।

अलौकिकसन्निकर्ष पु० लोकेषु अविदितः सन्निकर्षः । "अलौकिकः सन्निकर्षस्त्रिविधः परिकीर्त्तितः । सामान्यलक्षणा ज्ञानलक्षणा योगजोमत" इति भाषा० उक्ते प्रत्यक्षसाधनसन्निकर्षभेदे सामान्यलक्षणादिलक्षणं